

بهترین الگو

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

عنوان	بهترین الگو
موضوع	رفتار پیامبر در سفر گروهی، اثر تسبیحات حضرت زهرا سلام الله علیها
مخاطب	نوجوان (راهنمایی)
قالب های بکار گرفته شده	تمثیل؛ روایت، داستان
تهیه و تدوین	دفتر تبلیغات اسلامی حوزه علمیه قم؛ معاونت فرهنگی و تبلیغی
تنظیم و ارائه	سایت راه تربیت؛ www.tarbiat.net

بهترین الگوها

موضوع درس:

نیم نگاهی به بخشی از سیره حضرت رسول اکرم(ص) و حضرت زهرا(س)

هدف گذاری:

امروزه ضرورت و تاثیر تربیتی الگوسازی و معرفی الگوها بر کسی پوشیده نیست، چه ارائه الگوهای مادی برای تربیت جامعه‌ای دنیاگرا و چه ارائه الگوهای معنوی برای تربیت جامعه‌ای کمال گرا که دنیا و آخرت را در کنار هم می‌بیند.

اما آنچه مقصود ماست یعنی یافتن و ارائه الگوهای معنوی با وجود تصریح راهنمای جاودان زندگی سعادت‌مند بشری، قرآن کریم کار دشواری نیست، آنجا که قرآن کریم می‌فرماید: «لقد کان لکم فی رسول الله اسوه حسنه» (احزاب، ۲۱) با این کلام صریح و بی شائبه کار در این حوزه بسیار ساده خواهد بود. البته وقتی روایات مبتنی بر مفهوم «کلهم نور واحد» را درباره چهارده معصوم بر این آیه ضمیمه می‌کنیم، این آیه به تمام این بزرگواران نیز اشاره خواهد داشت. معصومینی که با دو و نیم قرن حضور خود در بین مردم، راه و رسم صحیح زندگی انسان الهی را در شرایط و موقعیتهای گوناگون از تکیه بر مسند خلافت و امارت تا تحمل رنج سیاهچاله و شکنجه به همه تاریخ نشان دادند. اما آنچه باعث انتخاب رسول اعظم و دختر گرامی ایشان به عنوان درس اول در این باب شد، ویژگی مشترک ایشان در تصریح به اسوگی بود، چرا که آیه مذکور درباره پدر بود و روایت امام عصر (عج) که فرمودند: «ان لی فی ابنه رسول الله اسوه حسنه» درباره دختر و چه زیباست که آیه، پیامبر (ص) را اسوه عام برای هر مرد و زن می‌داند و این روایت نیز با معرفی فاطمه کبری (س) به عنوان اسوه یک مرد کامل، ایشان را اسوه هر زن و مرد سعادت جو می‌خواند. آنچه در این درس و دروس آینده که پیرامون زندگی معصومین (ع) است گامی است در جهت ارائه الگوی عملی و قابل استفاده در زندگی امروز مخاطبین. البته در ضمن آن نیز تلاش برای تصحیح نگاه به ایشان از انسانهای مقدس و نورانی دست نیافتنی به الگوهای قابل اقتدا به جد وجود دارد لذا به مشخصات شناسنامه‌ای ایشان جز به حد ضرورت پرداخته نخواهد شد. باشد که به یاری خداوند و البته خود این انوار مقدسه، این مقاصد حاصل شود. ان شاء الله.

تذکر:

- ۱- در این دروس خوب است ذکر صلوات بیش از گذشته در کلاس مورد توجه قرار گیرد.
- ۲- خوب است که در پایان بحث از هر معصوم، فراز مربوطه در دعای توسل به صورت جمعی خوانده شود.

درس نامه:

بسم الله الرحمن الرحيم

مری گرامی نباید موضوع درس را به دانش آموزان بگوید تا جذابیت بحث حفظ شود.

س: بچه‌ها شخصی را با این مشخصات در نظر بگیرید.

- یتیمی که ۱- پدر را اصلاً ندیده ۲- مادر را در کودکی از دست داده
- بزرگ شده صحرا و بیابان
- اولین مهارت و حرفه: چوپانی
- رفتن به مدرسه و مکتب برای سوادآموزی: منفی

حالا فرض کنید این شخص وقتی بزرگ شد رئیس یک اداره یا شهردار یک شهر بشود، به نظر شما رفتارش با مردم چگونه خواهد بود؟

همانطور که به ذهن خیلی از ماها می‌رسد، چنین شخصی که سختیهای فراوانی از کودکی خود به خاطر دارد، معمولاً در بزرگسالی اگر به مقام و منزلتی برسد، متأسفانه در پی عقده‌گشایی خواهد بود و می‌خواهد تمام آن محرومیتها و سختی‌ها را با تکبر و برخورد ظالمانه با زیردستان و مراجعین و همچنین جمع کردن مال و ثروت برای خود جبران کند. نمونه بارز و امروزی چنین انسانهایی که می‌توان از آنها نام برد، کسی است که تا چند سال پیش، در تکبیرهای بعد از نماز مرگ را نثارش می‌کردیم: مرگ بر ص د ا م

صدام تقریباً چنین دورانی را پشت سر گذاشت و البته دیدیم که وقتی حکومت عراق را گرفت، نه به مردم مظلوم عراق رحم کرد و نه به کشورهای همسایه و همچون سگی درنده به انسانهای زیادی ظلم کرد و بسیاری را مظلومانه کشت. اما از آنجا که قرار نیست که همه ظلمها فقط در قیامت پاسخ داده شود، تصویر صدام دیکتاتور که مانند یک حیوان از سوراخی درآورده و سربازانی روی او نشسته بودند، بسیار آرامش بخش بود برای آنها که سالها زیر بار ستم او بودند.

حکایت

اما آیا همیشه همین طور است و مورد خلاف این نداریم. به این قضیه توجه کنید:

«خوش به حالش، رئیس این همه آدم است که حتی خیلی از آنها حاضرند جانشان را هم برایش بدهند. حتماً در این هوای گرم در زیر سایه درختی می‌نشیند و به بقیه دستور می‌دهد که کارها را انجام دهند و خودش استراحت می‌کند.» کاروان توقف کرده بود مردم در حال بستن حیوانات و آماده شدن برای تهیه امکانات استراحت و غذا بودند. دوباره افکار قبلی به ذهنم خطور کرد و آرزو می‌کردم که کاش من به جای او رئیس بودم. در همین افکار بودم که ایشان به میان مردمی که در حال تقسیم کار بودند آمد و گفت: جمع کردن هیزم برای آتش با من، کمی تعجب کردم ولی با خودم گفتم: «خب، حتماً تعارف می‌کنند که خیلی هم بد نباشد!» اما با تعجب دیدم که اصرار هیچ یک از یاران را برای انجام این کار نپذیرفتند و خودشان به تنهایی تمام هیزم مورد نیاز برای غذای آن همه آدم را از صحرا جمع کردند و آوردند. بعد هم با کلامی محبت آمیز گفت: «خدا دوست ندارد که انسانی برای خودش نسبت به دیگران امتیازی قائل شود.»^۱

واقع کم آورده بودم و با خود گفتم: «یا این آدم رئیس بودن بلد نیست، یا آنچه که ما درباره رئیس بودن می دانستیم اشتباه بود.»

س: چه کسی می تواند بگوید که این شخص بزرگوار و رئیس و رهبر این افراد چه کسی بوده است؟

با حل این جدول حذفی، اسم ایشان را پیدا می کنیم. بدین ترتیب که در جهات چهارگانه باید جواب سؤال را پیدا کرده و روی جدول خط بزنییم و حال اگر حروف باقی مانده را کنار هم بنویسیم، رمز جدول در می آید.

ح	ع	ل	ی	ض
ا	م	ی	ن	غ
*	ر	ت	چ	و
م	ق	ه	ح	ر
ن	ل	م	د	د

۱- راست گو بود و..... نمی گفت. (دروغ)

۲- ..... بود و خیانت نمی کرد. (امین)

۳- در..... سالگی پیامبر شد. (چهل)

۴- جانشینش، پسرعمویش بود به نام.....

۵- نام کتابش بدون «را» (قن)

رمز: حضرت محمد (ص)

راه خوشبختی

حالا که با یکی از خصوصیات پیامبرمون آشنایی پیدا کردیم و ان شاء الله ما هم قول می دهیم که مثل ایشان رفتار کنیم، در عوض از ایشان می خواهیم که ما را راهنمایی کنند که به جز انجام کارهای واجب و ترک کارهای حرام، چه کار کنیم که در روز قیامت که همه در سختی و عذاب و ناراحتی هستند، کمتر رنج بکشیم و زودتر به بهشت برویم و در آنجا هم نعمتهای خدا برای ما بیشتر باشد؟

س: قبل از اینکه من جواب ایشان را بدهم، کسی می تواند جواب را حدس بزند؟

عفو و گذشت

نعمتهای فراوان بهشتی

حساب آسان در قیامت

عطا (هدیه دادن)

برای رسیدن

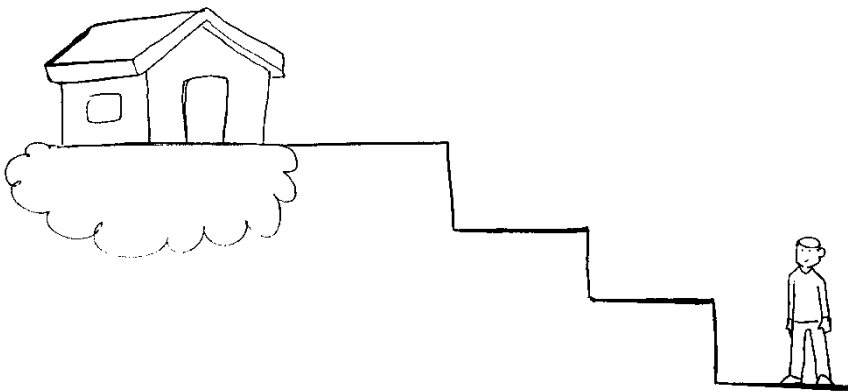
به آن خوبی ها باید سه پله را رد

کرد. حالا کلمه مهم هر پله را

می نویسم تا شما در مورد آن

توضیح دهید (در این قسمت

مطالب قبل از نتیجه، نوشته شده و نتیجه و وظیفه را دانش آموزان بگویند)

ارتباط گیری:

ما با افراد و انسانهای دیگر یکی از حالات زیر را داریم:
ارتباط صحیح و حلال با دیگران:

- ۱- داریم: مشکلی نیست و فقط باید مراقب باشیم قطع نشود.
  - ۲- نداریم: ۱- قبلاً هم نداشتیم (غریبه‌ها) - مشکلی نیست.
  - ۲- قبلاً داشته‌ایم الف (ما ارتباط را قطع کرده‌ایم و مقصریم. (چون ما مقصر بودیم که حتماً باید پیش قدم بشویم.
  - ب (آنها ارتباط را قطع کرده‌اند و مقصرند. (پله اول)
- پس منظور از ارتباط گیری که پله اول سریعتر رسیدن به بهشت است در جایی است که مقصر در قطع رابطه ما نبودیم ولی اگر بخواهیم به آن نعمتها برسیم باید لج بازی و غرور را کنار بگذاریم و برویم با آنها آشتی کنیم.

عطا و بخشش (کمک و هدیه)

باز برای این نکته هم حالت‌های زیر قابل تصور است.

کمک، هدیه و خوبی در حق ما:

- ۱- کرده: هر وجدانی می‌گوید که باید خوبی کرد چون جواب خوبی، خوب است: این آیه را تکمیل کنید « هل جزاء الاحسان الا الاحسان »
  - ۲- نکرده: الف) حق ما نبوده که خوبی کند - اگر به او کمک کنیم مخصوصاً اگر نیازمند کمک است قطعاً ثواب زیادی دارد.
  - ب) حق ما بوده که به ما خوبی کند ولی از ما دریغ کرده - پله دوم: اگر کمک و خوبی کنیم.
- پس خوبی و کمک و عطایی که ما را سریعتر به بهشت می‌رساند خوبی به کسی که به ما خوبی کرده نیست بلکه به کسی است که باید به هر دلیل به ما خوبی می‌کرده ولی نکرده است.

عفو و گذشت:

عفو کسی که به ما ظلم کرده:

- ۱- نکرده (نیازی به گذشت نیست).
- ۲- کرده (پله سوم)

نکته:

۱- این پله‌ها، قبلشان پله‌هایی بوده که نباید آنها را فراموش کرد، چون اگر آن پله‌ها را رد نکرده باشیم، اصلاً گذشتن از اینها فایده ندارد، آنها چیست:

**انجام واجبات
ترک محرمات**

۲- بالا رفتن از پله، قدرت و بزرگی لازم دارد و بچه کوچک و ضعیف نمی‌تواند از پله بالا برود. کار آن سه پله هم همینطور است که انسان را بزرگ و قوی کند تا بتواند از پله‌ها بالا برود.

ارتباط گیری: (با کسی که با ما قطع رابطه کرده و مقصر هم بوده)

۱- قهر: (کار کیست) - بچه‌ها و آدمهایی که اخلاق بچگی دارند.

۲- آشتی و کنار گذاشتن ناراحتی‌ها (کار) - آدمهای بزرگوار

به کسی که به ما بدی کرده:

۱- بدی کردن - کار بچه‌ها

۲- کمک و خوبی کردن - کار بزرگوارها

کسی که به ما ظلم کرده:

۱- ظلم به او - کار بچه‌ها

۲- بخشیدن او - کار بزرگان (بخشش از بزرگان است)

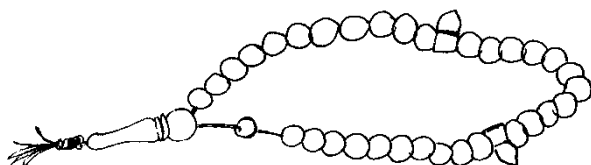
پس بی‌خود نیست که این پله‌ها انسان را بالا می‌برند. آنها اول انسان را بزرگ و بزرگوار می‌کنند و به طور طبیعی انسان بزرگوار جایش بالاست.

بانوی عالم

س: چه کسی می‌تواند بگوید که درباره چه کسی می‌خواهیم بحث کنیم؟ حضرت فاطمه زهرا(س)

از آنجا که الحمدلله تمام شما دانش آموزان خوب اطلاعات زیادی از ائمه و معصومین علیهم السلام دارید، مثل نام پدر، مادر، سال تولد و شهادت و... ما در این درسها قصد داریم فقط از هر کدام از آنها یک هدیه بگیریم. البته نه هدیه‌ای که خرج شود یا خراب شود یا از بین برود یا از مد بیفتد و خلاصه بعد از مدتی به درد نخورد، بلکه هدیه‌ای که برای تمام زندگی ما و بزرگترهای ما و حتی بچه‌ها و نوه‌ها و... هم قابل استفاده باشد. از حضرت رسول (ص) که هدیه‌مان را گرفتیم، اما هدیه‌مان از حضرت زهرا(س).

س: چه کسی می‌داند که این چیست که سوغات شهرهای مذهبی و همنشین مهر در جانمازهاست؟

چه کسی داستان تسبیح را می‌داند که از کجا آمد و قضیه‌اش چیست؟

حضرت زهرا (س) با اینکه فرزند رسول خدا و رهبر آن روز جامعه مسلمانان بود، با وجود داشتن چند فرزند، خدمتکاری نداشت و تمام کارهای منزل از آب کشیدن از چاه تا آرد کردن گندم و جو و مرتب کردن خانه و بزرگ کردن بچه‌ها را به تنهایی انجام می‌داد. البته این را هم در نظر بگیرید که ایشان در آن موقع شاید چند سال از شما بزرگتر بودند. یعنی حدوداً ۱۶-۱۵ ساله بودند که تمام این کارها را به تنهایی می‌کردند. شماها (اگر دختر هستی) یا خواهرهایتان در این سن هستند می‌توانند این کارها را انجام دهند؟ بگذریم. خلاصه روزی حضرت زهرا(س) پیش پدر عزیزش رفت تا از او بخواهد خدمتکاری به او بدهد. اما مسلمانان پیش پیامبر بودند و حضرت خجالت کشید حرفش را بزند. برای همین به خانه برگشت. پیامبر که مثل هر پدر مهربانی متوجه شد که دخترش کاری داشته و نگفته، برای همین به خانه آنها آمد و به چشم خود سختی‌های دختر کم سن و سالش را دید. اما ایشان به دخترشان فرمودند: من خدمتکاری نمی‌توانم برایت بگیرم اما ذکری را به تو یاد می‌دهم که اگر شبها قبل از خواب با توجه بخوانی، تحمل سختی‌ها برایت آسان می‌شود و از خدمتکار برایت بهتر است.^۲

چه کسی می‌داند آن ذکر چیست؟

۳۴ بار الله اکبر، ۳۳ بار الحمدلله، ۳۳ بار سبحان الله - معروف به تسبیحات حضرت زهرا(س)

چه نکاتی از این داستان برداشت می‌کنید؟

ساده زیستی، مهر پدر به دختر، سختیهای حضرت زهرا(س) و...

نکته:

علاوه بر اینکه این ذکر خاصیت، آسان شدن تحمل سختی‌های زندگی را دارد، در احادیث ما آمده است که بهترین ذکر بعد از هر نماز هم همین تسبیحات است. پیامبر به دخترشان می‌فرماید که این ذکر باید با توجه خوانده شود، خب برای آنکه بتوانیم با توجه این ذکر را بگوییم، اول باید معنی کلمات آن را بدانیم. س: چه کسی معنی این سه کلمه را می‌داند؟

الله اکبر:

«خدا بزرگتر از هر چیزی است که به فکر ما و خیال ما برسد.» این را همه شنیده‌ایم، اما یعنی چه؟ اگر دقت کنیم، معانی زیادی دارد مثل اینکه:

۱- اگر خدا بزرگتر از هر چیزی است، پس اگر کاری کنیم که خدا ما را دوست داشته باشد و به ما کمک کند، دیگر هیچ کس و هیچ چیزی نمی‌تواند به ما آسیب برساند، از آدمهای قوی گرفته تا حیوانات خطرناک، چون خدا از همه بزرگتر است و مثل حضرت یوسف که برادران خواستند بمیرد، ولی عزیز مصر شد.

- ۲- اگر خدا از همه بزرگتر است، پس اگر کاری کنیم که خدا ما را دوست نداشته باشید، و بخواهد ما را تنبیه کند، دیگر هیچ چیز و هیچ کس، حتی اگر قویترین و مهمترین انسان روی زمین هم باشد، نمی‌تواند به ما کمک کند، مثل غرور پادشاه بزرگ و مقتدر زمان حضرت ابراهیم که خداوند با یک پشه کوچک که به مغزش فرو رفت، تنبیهش کرد و هیچکس نتوانست کمکش کند. یا مثل شارون جنایت کار که چند سال است خدا او را تنبیه کرده و در کماست و مثل یک چوب خشک افتاده و هیچ چیزی نمی‌فهمد. اما اسرائیلی‌ها و آمریکاییها که این همه پول و امکانات دارند، هیچ کاری نمی‌توانند برایش بکنند چون خدا از همه بزرگتر است.
- ۳- وقتی خدا به ما می‌گوید مثلاً به نامحرم نباید نگاه کرد و دوستان (که البته این طور فردی دشمن است نه دوست) و یا شیطان گفت نگاه کنید، نگاه نمی‌کنیم چون خدا بزرگتر از هر چیزی است و انسان عاقل به حرف موجود بزرگتر و قوی‌تر گوش می‌دهد نه موجودات ضعیف دروغگو
- ۴- وقتی خدا از هر چیزی بزرگتر است، یعنی خوبیهایش هم از هر چیزی بیشتر است، یعنی:
- از همه زیباتر است.
  - از همه قویتر است.
  - از همه مهربان‌تر است.
  - از همه دوست‌داشتنی‌تر است.
  - از همه قابل اعتمادتر است.
  - از همه داناتر است.

الحمد لله:

یعنی « سپاس و شکر مخصوص خداست »

س: چرا؟

چون:

- ۱- به خاطر این همه نعمت که به ما داده است مثل (دانش آموزان بگویند)
  - ۲- به خاطر این همه بلا که از ما دور می‌کند. مثل (دانش آموزان بگویند)
- بچه‌های کوچک را دیده‌اید که چیزی نمی‌فهمند و کارهای خطرناک انجام می‌دهند ولی معمولاً هم اتفاق خاصی برایشان نمی‌افتد؟ این تشکر ندارد؟
- ۳- شکر به خاطر هر چیزی که از طریق انسانهای دیگر به ما می‌رسد، زیرا اگر خدا نخواهد، هیچکس نمی‌تواند به دیگری کمک کند و چیزی به او بدهد (معنی الله اکبر)

سبحان الله:

یعنی « پاک و منزّه است خداوند » یعنی خداوند هیچ کار عیب، اشتباه و غلطی انجام نمی‌دهد، پس یعنی کاری که خدا می‌کند بهترین کارهاست. یعنی:

- ۱- اگر اتفاقاتی در زندگی ما می‌افتد که خدا خواسته است (نه آنکه به خاطر اشتباهات ما یا اطرافیانمان بوده است) بهترین اتفاقی است که می‌تواند بیفتد و ما نباید به خاطر آن از خدا ناراحت باشیم چون «خدا منزّه است از هر بدی»
- ۲- اگر دعایی کردیم و از خدا چیزی خواستیم (اگر با گناه کردن مانع بالا رفتن دعا نشده باشیم) چه به ما آن را بدهد و چه ندهد، چون خدا تصمیم گیرنده است، پس بهترین تصمیم را می‌گیرد زیرا: «خدا منزّه است از هر بدی»

پس اینکه ما این اذکار را بعد از نماز چنان سریع بخوانیم که از الحمدلله فقط حَمَّ حَمَّ و از سبحان الله فقط سُبُّ سُبُّ شنیده شود، خیلی نباید انتظار داشت که اثری هم داشته باشد و اگر اثری داشت، به خاطر مهربانی خداست. درست این است که با گفتن این کلمات، حداقل آنچه که گفته شد به یاد ما بیاید و البته مهمتر از آن اینکه در طول روز و شب هم به این کلمات اعتقاد داشته باشیم.

- جریان سازی پرورشی:

- ذکر مثالهایی برای معنی اذکار تسبیحات حضرت زهرا(س) از زندگی روزمره.
- تغییری که با توجه به این اذکار ممکن است در زندگی پیش بیاید.